

عنوان مقاله:

پارشناسی عناصر سیاسی-جغرافیایی در نوشتارهای تاریخی فرارود (نمونه موردی: بازنمایی سرزمین در گاهان اوستا)

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 12، شماره 43 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

مصیب قره بیگی - دانش آموزخته دکتری، گروه جغرافیای سیاسی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، ایران

یاسر شامانی - دانش آموزخته دکتری، گروه جغرافیای سیاسی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، ایران

خلاصه مقاله:

حوزه فرارود به عنوان یکی از مکان های استراتژیک در ایران پیش از اسلام، فضای تولید و توزیع محتوای سیاسی و هویتی را بر عهده داشته است. در این میان، نوشتارهای تاریخی و اسطوره‌ای به-منابه خاطره جمعی یک ملت، پدیدآورنده حس تعلق سرزمینی با پیش زمینه های عاطفی و قدسی است. سرزمین یا قلمرو، بخشی از فضا است که مصالحه ای میان جنبه های اسطوره‌ای و عقلانی-کارکردی فضا ایجاد می کند. سرزمین، از سه مولفه ساخته شده است: یک تکه زمین به مثابه میراث مقدس، زمین های از قدرت و یک فضای کاربردی. همچنانکه پیداست، سرزمین ابعاد گوناگونی از زیست اجتماعی و قدرت جمعی را کنار هم می نهد. عناصر مادی همچون فضا و عناصر نمادین همانند هویت جمعی و عناصر سیاسی-جغرافیایی هویت و سرزمین، به مثابه یک نیروی برانگیزنده و عاملی آیکونوگرافیک، زمینه های تشکیل یک ملت با حاکمیتی اسطوره‌ای-تاریخی را مهیا می کند. پدیدار گشتن یک هویت مشترک با ملتی اصیل و سرزمینی مقدس، ازجمله شاخص هایی است که می توان در درون نوشتارهای اسطوره‌ای ایران باستان بازکاویید. پژوهش حاضر با روش تحلیل هرمنوتیکی، چگونگی بازنمایی سرزمین در گاهان را که کهن ترین بخش اوستا به شمار می رود، بررسی کرده است. پرسش بنیادی این پژوهش، آن است که مفهوم سرزمین در گاهان اوستا دارای چه نشانه هایی و چگونه بازنمایی شده است؟ نتایج این پژوهش نشان از آن دارد که گاهان به مثابه یک گفتمان اسطوره‌ای، دو عنصر سرزمین و ملت را برای عینیت یافتن حاکمیت در فضای ایران، تولید کرده است. همچنین، سرزمین در «شریعت گاهانی»، بدون اشاره مستقیم بدان، به مثابه «اسطوره سرآغاز» و «تکنیک شناسی سیاست» بازنمایی شده که نمونه عینیت یافته آن، حاکمیت ساسانیان است. تفاوت یافته های این پژوهش با نظریه اندیشه ی ایرانیان شهری در آن است که در نظریه مزبور به فضا، رابطه مندی، گسست و نگرش کل نگرانه توجه نشده و تنها سرمشق های اسطوره‌ای و بازتولید آن در زیست سیاسی و فرهنگی ایران اهمیت یافته است.

کلمات کلیدی:

گاهان، سرزمین، فرارود، اسطوره سرآغاز، ساسانیان، تکنیک شناسی سیاست

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030460>

